

Bijlage VMBO-GL en TL
2019

tijdvak 1

maatschappijkunde CSE GL en TL

Bronnenboekje

tekst 1

Mensen met lees- en schrijfproblemen nauwelijks herkend

Twee van de drie Nederlanders zeggen niemand in hun omgeving te kennen die moeite heeft met lezen, schrijven, rekenen en/of computeren, terwijl Nederland in totaal 2,5 miljoen laaggeletterden telt, zegt de Stichting Lezen & Schrijven.

Het probleem van laaggeletterdheid wordt onderschat, concludeert de stichting aan het begin van de Week van de Alfabetisering. Die week is bedoeld om meer bekendheid te geven aan het probleem.

Dat komt deels doordat laaggeletterdheid voor meer staat dan veel mensen denken; het is van toepassing op iedereen boven de 16 jaar die onvoldoende kan lezen, schrijven, rekenen of met computers kan omgaan om goed mee te komen in de Nederlandse samenleving. Mensen verwarren het vaak met analfabetisme en dyslexie. Ook is het zo dat laaggeletterden hun problemen heel goed weten te maskeren.

Laaggeletterden komen vaak in de problemen bij alledaagse zaken als formulieren invullen, pinnen, digitaal betalen en reizen met het openbaar vervoer. Hun aantal blijft stijgen, meldt de Stichting Lezen & Schrijven. De meerderheid van deze groep heeft een Nederlandse afkomst.

naar: www.nos.nl van 4 september 2017

tekst 2

Stichting Lezen & Schrijven / Week van de Alfabetisering

Stichting Lezen & Schrijven is op 27 mei 2004 opgericht door H.K.H. Prinses Laurentien der Nederlanden. Hoewel laaggeletterdheid voorkomt bij meer dan 10% van de volwassen bevolking, stond het als maatschappelijk probleem eigenlijk niet op de kaart.

Tijdens de Week van de Alfabetisering organiseert Stichting Lezen & Schrijven samen met honderden lokale partners door het hele land meer dan 3.000 activiteiten rondom laaggeletterdheid.

Om een grotere bekendheid rondom het probleem te generen worden er verschillende media benaderd. En door meerdere landelijke bijeenkomsten te organiseren hopen we ook het breder publiek in beweging te krijgen. Zodat armoede afneemt, meer mensen een baan vinden en gezonder leven. Zodat kinderen opgroeien met aandacht voor taal en iedereen gelijke kansen krijgt. Want onze samenleving wordt sterker als iedereen kan meedoen.

naar: www.lezenenschrijven.nl van september 2017

tekst 3

Laaggeletterden lopen jaarlijks ruim half miljard aan inkomsten mis

Uit onderzoek van PricewaterhouseCoopers (PwC) in opdracht van Stichting Lezen & Schrijven blijkt dat laaggeletterden jaarlijks € 572 miljoen aan inkomsten mislopen. In de huidige Nederlandse kenniseconomie raakt het onvermogen om niet goed te kunnen lezen, schrijven en/of rekenen direct aan de welvaart van mensen. Dit resulteert in minder inkomsten uit werk en hogere zorgkosten voor laaggeletterden.

Verminderde inkomsten uit werk

Mensen die laaggeletterd zijn hebben minder kansen op de arbeidsmarkt en zijn vaker werkloos. Hierdoor hebben ze een lager inkomen dan wanneer ze zouden werken. Wanneer laaggeletterden wel een baan hebben, hebben zij gemiddeld gezien lagere salarissen. Naast de effecten op de arbeidsmarktstatus, hebben taal- en rekenvaardigheden impact op de hoogte van het brutoloon dat iemand verdient.

Laaggeletterden zijn vaker werkloos. De overheid moet hen dan beschermen tegen verlies van inkomen.

of

Laaggeletterden hebben minder kansen op de arbeidsmarkt. De overheid moet voldoende werkgelegenheid voor hen bevorderen.

naar: www.lezenenschrijven.nl van 4 april 2018

Uit onderzoek is het volgende over laaggeletterdheid bekend.

tabel

geslacht	57% vrouw 43% man
afkomst	65% autochtoon 35% allochtoon
werk	57% werkt 43% werkt niet
hoogste onderwijsniveau	42% alleen basisonderwijs 58% minimaal vmbo

bron: www.rotterdam.nl van maart 2017

tekst 4

Gemeente moet begrijpelijke taal gaan schrijven

De gemeente Almere moet begrijpelijker taal schrijven in haar brieven aan de inwoners. Nu zijn die brieven vaak slecht te begrijpen, vooral voor laaggeletterden en mensen met een beperking. Dat vindt de Almeerse gemeenteraad.

De raad nam donderdagavond een motie van PvdA en GroenLinks aan, waarin het college van B en W wordt opgeroepen om samen met een panel van ervaringsdeskundigen de correspondentie nog eens onder de loep te nemen. Veel mensen met een beperking begrijpen de communicatie van de gemeente niet. Ze kunnen daardoor in de problemen komen, omdat ze niet weten hoe ze moeten reageren.

Uit onderzoek is gebleken dat er in Almere bijna 20.000 laaggeletterden wonen en 1.200 mensen met niet-aangeboren hersenletsel die moeite hebben met lezen.

naar: www.omroepflevoland.nl van 15 december 2017

tekst 5

Kritiek

De overheid stopt miljoenen in de aanpak van laaggeletterdheid. Maar niet op de juiste manier, vindt Marian Janssen-de Goede uit Schijndel. Met haar eigen bedrijf *Zet een punt* probeert ze laaggeletterdheid terug te dringen. Nou, fijn dan toch, al dat overheidsgeld? “Nou nee, feitelijk worden er vooral onderzoeken gefinancierd en overeenkomsten gesloten. Aan het eind van de rit blijft er te weinig geld over om deze mensen daadwerkelijk bij te spijkeren.”

Ook de algemene rekenkamer heeft zich kritisch uitgelaten. In april 2016 concludeerde de Rekenkamer dat de overheid te weinig doet en onvoldoende duidelijk maakt hoe we ervoor kunnen zorgen dat er minder laaggeletterden komen.

naar: www.bd.nl van 3 februari 2018

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift, dat na afloop van het examen wordt gepubliceerd.